

Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Nizhyn Mykola Gogol State University

**РОЗВИТОК ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ:
НАЦІОНАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ**
Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції
2-3 листопада 2023 року
м. Ніжин, Україна

**EDUCATION DEVELOPMENT IN THE EUROPEAN AREA:
NATIONAL CHALLENGES AND TRANSNATIONAL PERSPECTIVES**
Materials I International scientific and practical online conference
November 2-3th, 2023
Nizhyn, Ukraine

УДК 378(082)

Р 64

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 5 від 16.11.2023 р.

Редакційна колегія:

Новгородська Юлія Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Самойленко Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Р16 **Розвиток освіти в європейському просторі: національні виклики та транснаціональні перспективи.** Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ніжин, 2–3 листопада 2023 року / За заг. ред. Самойленко О. В. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 405 с.

Збірник містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції проведеної 2-3 листопада 2023 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. У збірнику матеріалів конференції друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з професійної тематики, у яких відображені результати роздумів, міркувань, наукових пошуків вітчизняних та зарубіжних викладачів, здобувачів різного рівня вищої освіти, керівників та вчителів закладів освіти, присвячені дослідженню актуальних проблем розвитку освіти в європейському просторі.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу. За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

УДК 378(082)

СЕКЦІЯ 7.
**ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ:
НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

**ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО
ТРЕНЕРА-ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Башавець Наталія – докторка педагогічних наук, професорка кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивних дисциплін Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Лавренчук Іван – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Проблемою вдосконалення професійної компетентності тренерів різних видів спорту опікувалися науковці Башавець Н., Федорищак Р., Бондарович О., Овчарук В., Рубан А., аспектами вдосконалення професійної компетентності вчителя фізичної культури – Іваній І., Омельяненко І. Фазлеєв Н. та ін.

Професійна підготовка тренера-вчителя фізичної культури повинна здійснюватись на основі компетентнісного підходу з обґрунтуванням відповідних цілей та завдань.

У сучасних умовах виникає потреба у підготовці фахівців, здатних інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у сфері фізичної культури і спорту, впроваджувати інновації в умовах невизначеності з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Згідно з Національним класифікатором професій ДК 003:2010 фахівці, які здобули освіту за освітньо-професійною програмою 017 Фізична культура і спорт можуть обіймати такі посади: викладачі університетів та вищих навчальних закладів; методист з фізичної культури; керівник секцій спортивного напрямку; професіонали з управління проектами та програмами; керівники підрозділів у сфері культури, відпочинку та спорту.

Інтегральна компетентність, яка має бути сформована у них – це здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

Загальні компетентності, якими майбутні фахівці мають володіти є: здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність генерувати креативність; здатність розробляти проекти та управляти ними; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності: здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень; здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту; здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти; здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної

культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту; здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту; здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на розв'язання прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту; усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання; здатність до розроблення, аналізу ефективності алгоритму змагальної діяльності, забезпечення його реалізації; здатність до організаційно-управлінської діяльності та регулювання ресурсним забезпеченням в галузі фізичної культури та спорту.

Сучасний тренер-вчитель фізичної культури має вміти аналізувати особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту, критично осмислювати проблеми у галузі та на межі галузей знань; ухвалювати ефективні рішення щодо розв'язання проблем у сфері фізичної культури і спорту, генерувати й порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби; вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань фізичної культури та спорту до фахівців і нефахівців; розробляти і викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у закладах вищої освіти; відшукувати необхідну інформацію у науковій літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію; застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення, методи статистичного аналізу даних для розв'язання складних задач фізичної культури та спорту; організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та етичних аспектів; розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проєкти, спрямовані на розв'язання проблем інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту, а також дотичні до неї міждисциплінарні проєкти; здійснювати управлінські функції на рівні структурного підрозділу в галузі фізичної культури і спорту; здійснювати ефективне економічне регулювання фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Висновки. Компетентнісний підхід до професійної підготовки тренера-вчителя фізичної культури, ґрунтується на міждисциплінарних, інтегрованих вимогах сучасності до результату освітньої діяльності і потребує подальших наукових досліджень,

Список використаних джерел

1. Башавець Н.А., Федорищак Р.Л., Бондарович О.П., Овчарук В.В., Рубан А.К. Вдосконалення професійної компетентності тренерів різних видів спорту «Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. № 8(14) 2023. С. 402-415.

2. Башавець Н., Іваній І, Мусхаріна Ю., Мельник А. Еволюція та перспективи вдосконалення професійної освіти в галузі фізичної культури та спорту в Україні Наукові записки БДПУ (<https://pedagogy.bdpu.org.ua/>) Серія: Педагогічні науки. Вип. 1. 2023. С.247-255.

3. Башавець Н.А. Шляхи вдосконалення освітньо-професійної програми «Фізична культура і спорт» здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Інноваційна педагогіка, Вип. 40, Вид дім «Гельветика» 2021. С. 219-223

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Грона Наталія – докторка педагогічних наук, доцентка кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Україна

Одним із напрямів реформування змісту педагогічної освіти є впровадження компетентнісного підходу, який формує вчителя, здатного переконливо висловлювати свої думки, майстерно впливає словом на здобувачів освіти. На сучасному етапі модернізації освіти в Україні, у контексті розбудови нової української школи кардинально змінюється політика фахової підготовки майбутніх учителів-словесників.

Широкомасштабна військова агресія росії в Україну ще більшою мірою актуалізувала націєтворчі, громадянські цінності професії вчителя, риси культуромовної особистості, котрий/котра «утверджує українську мовну стійкість молодих громадян у суспільстві (Закон України (2020). З березня 2023 року Кабінет Міністрів в Україні схвалив «Стратегію розвитку читання на період до 2032 року», відповідно до якої увиразнилась і тенденція до читання як життєвої стратегії. Учителю має впливовим словом забезпечувати стійкий інтерес до формування компетентного мовця-читача, здатність протидіяти атакам та пропаганді росії задля посилення інформаційного спротиву нашої країни.

В умовах воєнних реалій сьогодення загострилось і розуміння націєтворчої ролі педагогічної риторики як духовної зброї українського народу, передумови формування стійкості духу, патріотичного виховання, запоруки державної безпеки й незалежності. Особлива роль учителя-словесника, який володіє культурою слухання, мислення, спілкування, відчуває енергетику рідного слова, формує простір власної мовно-риторичної картини світу з урахуванням специфіки мовленнєвої взаємодії як у форматі офлайн, так і онлайн.

Набувають нового змісту показники педагогічного професіоналізму, зокрема, здатність не обмежуватися передаванням нової інформації, а керівництво активною інтелектуально-мовленнєвою діяльністю школярів, менторський підхід, створення потреби в аналізі досліджуваного факту, спонукання до роздумів, пошуків вирішення проблеми. З урахуванням цього здобувачам освіти необхідно оволодіти мовленнєво-риторичною діяльністю, яка має забезпечити бездоганне володіння словом та прийомами ефективної комунікації.

Мета статті – виокремити основні аспекти методики підготовки вчителя-словесника до мовленнєво-риторичної діяльності.